

K. DONELAIČIO *METŲ* TIKRINIAI VARDAI KITOSE KALBOSE: VERTIMO STRATEGIJŲ PALYGINIMAS¹

ADRIANO CERRI

Pizos universitetas

Filologijos, literatūros ir kalbotyros departamentas

Italija

adrianocerri@gmail.com

K. Donelaičio „Metų“ vardynas yra turtingas ir įvairus. Straipsnyje nagrinėjami 10 poemos vertimų (į vokiečių, anglų, latvių, lenkų, ispanų ir italų k.). Įvairių vertėjų požiūris ir metodika gerokai skiriasi: vieni tekstą vertina filologiškai, kiti – kūrybiškai. Asmenvardžius vieni vertėjai vertė į savo kalbų atitikmenis, kiti išlaikė originaliuosius; vieni juos adaptavo pagal savo kalbos rašybos taisykles, kiti – ne. Vienu ar kitu būdu visi vertėjai stengėsi perkelti ne tik denotatyvinę, bet ir konotatyvinę tikrinių vardų funkciją; tačiau skirtumų atsirado dėl neišspręstos teorinės problemos: koks turėtų būti tikrinių vardų konotatyvinis turinys vertimuose?

ĮVADAS

Viena iš daugelio Kristijono Donelaičio „Metų“ leksikos ypatybių yra tikrinių vardų gausa ir įvairovė. Tai pastebėjo jau pirmasis poemos leidėjas ir vertėjas į vokiečių kalbą Karaliaučiaus universiteto profesorius Liudvikas Gediminas Rėza (Ludwig J. Rhesa, 1776–1840), apie didįjį lietuvių poetą rašęs: *Unser Dichter ist oft sehr glücklich in der Bildung neuer Wörter* („Mūsų poetas dažnai mielai kuria naujus žodžius“)². Iš tiesų Tolminkiemio klebono polinkis į naujų žodžių kūrimą atsispindi būtent tikrinių vardų srityje. Šiuo atžvilgiu išskirtinė vadinamųjų kalbančiųjų vardų grupė, kuri yra iki šiol labiausiai tyrinėta vardų klasė (žr. toliau, 1.1.1, 2.4 dalis).

Poemos tikriniai vardai patraukė ir kito žymaus XIX a. filologo Jacobo Grimmo (Jacob L. K. Grimm, 1785–1863) dėmesį. Jis buvo nuodugniai išnaginėjęs Rėzos „Metų“ leidimą. Kaip nurodo Hinze (1989, 115–116), Grimmas savo asmeninėje „Metų“ kopijoje pabraukė daugelį tikrinių vardų ir kai kur užsirašė pastabų. O

¹ Straipsnis parengtas pagal pranešimą, skaitytą Vilniuje 2015 m. spalio 29 d. XII baltistų kongreso onomastikos sekcijoje; už suteiktą galimybę dalyvauti konferencijoje autorius dėkoja sekcijos organizatorei prof. Grasildai Blažienei.

² *Rėz*: 161.

G. Nesselmanas (Georg H. F. Nesselmann, 1811–1881), trečiasis poemos leidėjas po Rėzos ir Schleicherio (August Schleicher, 1821–1868) ir antrasis vertėjas į vokiečių kalbą, kritikuodamas Rėzos sprendimus pastebėjo, tarp kitų dalykų, kad jis nepagrįstai pakeitė beveik visų veikėjų vardus.³

Šiuos faktus priminiau norėdamas parodyti, kad „Metų“ onomastinė medžiaga skaitytojus ir tyrėjus domino nuo pat knygos pasirodymo. Nepaisant to, mokslinėje literatūroje esama nedaug darbų konkrečiai šia tema. K. Donelaičio raštuose esančius tikrinius vardus abėcėlės tvarka surinko J. Kabelka (Kabelka 1964, 270–272) ir kai kuriais atvejais paaiškino jų kilmę ar etimologiją. Tačiau kalbininkas neatliko išsamesnės leksikologinės analizės. Apie „Metų“ asmenvardžių vartojimą kelis puslapius parašė Eckertas (1993). Kitą tyrimą atliko ir internete publikavo Gramaitė ir Balickienė (2010). Neseniai buvo renkami ir analizuojami Tolminkiemio bažnyčios krikšto metrikų ir mirties metrikų knygoje Donelaičio užrašyti onimai (Blažienė 2014; Schiller 2014).

Dar mažiau tyrinėta tema – „Metų“ tikriniai vardai vertimuose į kitas kalbas. Bene vienintelį darbą šia tema prieš trisdešimt metų parašė jau minėtas R. Eckertas (Eckert 1985), bet jis nagrinėjo tik vertimus į vokiečių kalbą. Todėl norėčiau grįžti prie šios temos, įtraukdamas ir vertimus į kitas kalbas. Apžvelgsiu įvairių vertėjų požiūrį ir taikytą vertimo metodiką, aptarsiu jų pranašumus ir trūkumus remdamasis dabartinėmis vertimo teorijomis.

1. TYRIMO MEDŽIAGA

1.1. „Metų“ vardynas

Šio tyrimo objektas – „Metų“ vardynas lietuvių, arba originalo, kalba (toliau – OK) ir jo vertimai į šešias kalbas, t. y. į šešias vertimo kalbas (toliau – VK). OK jį sudaro 68 tikrieji asmenvardžiai (iš jų 4 deminutyviniai variantai: *Dočiukas*, *Ievutė*, *Jurgut* ir *Merčiukas*), 5 vietovardžiai ir 4 kalendorinių švenčių pavadinimai, iš viso – 77 tikriniai vardai (žr. 1 lentelę). Aiškiai matyti, kad didžiausią šio vardyno dalį (88,3 %) sudaro antroponimai.

³ Nes: IV: „Sodann hat Rhesa fast alle Namen der handelnden und sprechenden Personen mit absoluter Willkühr und ohne irgend welchen ersichtlichen Grund geändert“.

1 lentelė. „Metų“ tikrinių vardų sudėtis, skaičiais ir proc.

	Skaičius	Pavyzdžiai	Proc.
Antroponimai	68	<i>Magužė, Krizas...</i>	88,3
Toponimai	5	<i>Karaliaučius, Taukiai...</i>	6,5
Šventės	4	<i>Mertyno diena, Mikielės šventė</i>	5,2
Iš viso	77		100

Antroponimų grupė ypač nevienalytė. Juos analizuojant kartais aiškinama kilmė (plg. Kabelka 1964; Gramaitė, Balickienė 2010). Tačiau tai nėra lengva, nes jei ir galima atpažinti jų nelietuvišką kilmę (pvz., slavų ar germanų kalbų), labai sunku nustatyti, kaip jie integravosi į lietuvių kalbą Mažajoje Lietuvoje XVIII a. Būtent šis aspektas yra aktualus vertimo požiūriu. Teoriškai kalbant, jei vardas buvo jaučiamas kaip svetimas, gal autorius jį pasirinko būtent dėl socialinių konotacijų. Vertėjas turėtų tas konotacijas suvokti ir perteikti. Kitais atvejais, priešingai, vardas gali būti skolintas, bet laikytinas tradiciniu vardu (pvz., *Jonas*, nors hebrajiškos kilmės, yra visiškai integruotas vardas, t. y. seniai atėjęs į lietuvių kalbą, praktiškai nebeturintis semantinių ryšių su hebrajų kultūra (Ambrazas 2008, 10–11).

Žiūrint į visą onomastinę medžiagą, atrodo, kad Donelaičiui nelabai rūpėjo vardų lietuviškumas (ko gero, labiau rūpėjo jų krikščioniškumas). Taigi šiuo atveju vardų kilmė vertimui neturi didelės reikšmės. Naudingiau vardus suskirstyti pagal kriterijus, kurie turi įtakos vertimo sprendimams. Matysime, kaip toliau pasiūlyta vardų klasifikacija gali padėti atlikti vertimo strategijų analizę.

1.1.1. „Metų“ tikrinių vardų tipologija *ad usum translationis*

Pagal turinį galima atpažinti penkis vardus, kurie nurodo visiems žinomus asmenis: *Adomas, Ieva, Dovydas* (Izraelio karaliai), *Koinas* ir *Kristus*. Šie vardai išsiskiria iš kitų, nes skaitytojas juos lengvai atpažįsta. Straipsnyje šiuos bendrajai kultūrai priklausančius vardus vadinsiu Adomo tipo vardais. Jų pagrindinė funkcija tekste – identifikuoti tam tikrą referentą. Prie šių asmenvardžių dar galima priskirti vietovardžius *Karaliaučius, Lietuva, Prūsai* ir keturis kalendorinių švenčių pavadinimus: *Mertyno diena, Mikielės šventė, Joninės, Jokūbinės*.

Kita skirtis galėtų būti tarp paprastų tikrinių vardų ir pravardžių (arba kalbančiųjų vardų). Kalbantieji vardai ypatingi tuo, kad, be identifikacinės funkcijos, atlieka charakterizuojamąją funkciją, t. y. turi ir konotacinę reikšmę. Pravardės yra motyvuotos, jos

dažniausiai nurodo, kokią nors vardo savininko ydą, pvz., tinginystę (*Slunkius*), girtuokliavimą (*Šlapjurgis*) arba kvailumą (*Durakas*, *Paikius*, *Paikžentis*). Kartais tokie vardai vadinami charakteronimais (angl. *characteronyms*, arba *character names*, plg. Pažūsis 2014, 173). Gramaitės ir Balickienės (2010) duomenimis, pravardės sudaro 28 % visų poemos asmenvardžių.

Paprastų tikrinių vardų grupė dar skyla į du pogrupius: a) populiarius vardai, kurie turi atitikmenų vertėjo gimtojoje kalboje (pvz., *Jokūbas* – vok. *Jakob*, angl. *Jacob*, isp. *Jacobo*, it. *Iacopo*; arba *Katryna* – vok. *Katharina*, angl. *Catherine*, isp. *Catrina*, it. *Caterina*), ir b) nepopuliarius vardai, kurie atitiktens dažniausiai neturi. Nors suprantama, kad vieni vardai gali turėti atitikmenį vienoje kalboje, o kitoje – ne, tačiau nėra abejonų, kad *Dočys*, *Jekė* ar *Obrys* yra nepaplitę, retai vartojami vardai. Siūlyčiau pirmojo pogrupio, labai paplitusius asmenvardžius, kurie turi etimologinį atitikmenį vertimo kalboje (VK), pavadinti Jono tipo vardais, o retesnius, atitiktens neturinčius asmenvardžius – Dočio tipo vardais.

Apibendrinant „Metų“ vardyne galima išskirti keturias pagrindines vardų grupes (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. „Metų“ tikrinių vardų tipologija

Grupė	Ypatybės	Pavyzdžiai
Adomo tipo vardai	Priklauso bendrajai kultūrai	<i>Adomas, Ieva, Kristus, Karaliaučius...</i>
Jono tipo vardai	Populiarius vardai, turi atitikmenį VK	<i>Jonas, Mikas, Jurgis, Katryna, Gryta...</i>
Dočio tipo vardai	Nepopuliarius vardai, neturi atitiktens VK	<i>Dočys, Enskys, Obrys, Pimė, Jekė...</i>
Kalbantieji vardai	Referentą charakterizuojančios pravardės	<i>Pelėda, Šlapjurgis, Vyžlaukis, Blėkius...</i>

1.2. „Metų“ vertimai

Toliau pateikiamoje lentelėje matyti, kiek ir kokie poemos vertimai analizuojami šiame straipsnyje: keturi vertimai į vokiečių, du į anglų, po vieną į latvių, lenkų, ispanų ir italų kalbas, iš viso – 10 vertimų. Vadinasi, visą tyrimo medžiagą sudaro apie 770 tikrinių vardų. Išsamus vertimų vardynas pateikiamas straipsnio priede.

3 lentelė. Straipsnyje analizuojami „Metų“ vertimai

Kalba	Vertėjas	Pavadinimas	Metai	Santrump.
Vokiečių	Liudvikas G. Rėza	<i>Das Jahr in vier Gesängen</i>	1818	<i>Rėz</i>
Vokiečių	Georg H. F. Nesselmann	<i>Christian Donalitiūs Littauische Dichtungen</i>	1869	<i>Nes</i>
Vokiečių	Ludwig Passarge	<i>Die Jahreszeiten</i>	1894	<i>Pas</i>
Vokiečių	Hermann Buddensieg	<i>Die Jahreszeiten</i>	1966	<i>Bud</i>
Anglų	Nadas Rastenis	<i>The Seasons</i>	1967	<i>Ras</i>
Anglų	Peter Tempest	<i>The Seasons</i>	1985	<i>Tem</i>
Latvių	Paulis Kalva	<i>Gadalaiki</i>	2006 [1963 ¹]	<i>Kal</i>
Lenkų	Zygmunt Ławrynowicz	<i>Pory roku</i>	1982	<i>Ław</i>
Ispanų	Carmen Caro	<i>Las estaciones del año</i>	2013	<i>Car</i>
Italų	Adriano Cerri	<i>Le Stagioni</i>	2014	<i>Cer</i>

2. VERTIMO STRATEGIJOS

2.1. Grafinis, fonetinis ir morfologinis adaptavimas

Vertimo strategijų analizę pradėsiu nuo išorinio aspekto, t. y. nuo žodžių grafinės, fonetinės ir morfologinės formos. Labai dažna strategija – rašybos adaptavimas. Dauguma vertėjų lietuviškus vardus į savo tekstą įtraukė vengdami svetimų rašmenų, žr. 4 lentelę.

4 lentelė. Nuoseklus rašybos adaptavimas

Raidė	Pavyzdys	<i>Rėz</i>	<i>Nes</i>	<i>Pas</i>	<i>Ras</i>	<i>Kal</i>	<i>Ław</i>	<i>Car</i>
<ž>	<i>Bužas</i>	<i>Buffas</i>	<i>Bufchas</i>	<i>Buschas</i>	<i>Buzas</i>	<i>Bužs</i>	<i>Bužas</i>	<i>Buzas</i>
<č>	<i>Dočys</i>	<i>Dožys</i>	<i>Dotschys</i>	<i>Dotschys</i>	<i>Docys</i>	<i>Dočis</i>	<i>Doczys</i>	<i>Dochis</i>
<š>	<i>Klišis</i>	<i>(Mylas)</i>	<i>Klišchis</i>	<i>Klischys</i>	<i>Klisis</i>	<i>Klišis</i>	<i>Kliszys</i>	<i>(Patizambo)</i>
<ū>	<i>Pakulūnas</i>	<i>Pakulūnas</i>	<i>Pakulūnas</i>	<i>Pakulūnas</i>	<i>Pakulūns</i>	<i>Pakulūns</i>	<i>Pakuła</i>	<i>(El capataz)</i>
<ė>	<i>Jekė</i>	<i>Jeke</i>	<i>Jeke</i>	<i>Jeke/Jette</i>	<i>Jeke</i>	<i>Jeke</i>	<i>Jewka/Jeka</i>	<i>Jeque</i>
<y>	<i>Katryna</i>	<i>(Annorte)</i>	<i>Katryne</i>	<i>Kathrine</i>	<i>Katryne</i>	<i>Katrīna</i>	<i>(Kasia)</i>	<i>Catrine</i>

Visi lentelėje nurodyti vertėjai nuosekliai adaptavo tikrinius vardus. Jie naudojo tinkamas raides ar raidžių grupes, o Rastenis paprasčiausiai įrašė lietuviškas raides be diakritinių ženklų. Buddensiegas elgėsi nevienodai: kai kurias raides adaptavo, kai kurias – ne. Tiksliau, ilgąsias *ū* ir *ė* rašė be diakritinių ženklų, o *š*, *ž*, *č* ir ilgąją *y* išlaikė

lietuviškos rašybos (žr. 5 lentelę). Tempeštas ir Cerri yra vieninteliai vertėjai, visus vardus perteikę originalia rašyba.

5 lentelė. Nenuoseklus rašybos adaptavimas (Buddensieg)

<i>Bud</i>		
Adaptuotos raidės	<ū>, <ê>	<i>Pakulūnas, Jeke</i>
Neadaptuotos (išlaikytos) raidės	<ž>, <č>, <š>, <y>	<i>Bužas, Dočys, Klišis, Katryna</i>

Pateiksiu kelis fonetinio adaptavimo pavyzdžius: *Laurienė* > vok. *Laurene* (Rėza, Nesselmann, Passarge), *Kairiukas* > *Kairuks* (Nesselmann, Passarge). Čia grafiniai keitimai <ie> → <e> ir <iu> → <u> atitinka vokišką tarimą (priebalsis *r* tariamas be minkštumo). Pažymėtina, kad Buddensiegas neadaptavo (*Lauriene*, *Kairiuks*). Panašiai *Lauras*, *Milkus*, *Slunkius* > lenk. *Łauras*, *Milkus*, *Ślunkius* nurodo fonetinį keitimą (adaptavimą) /l'/ > /w/.

Morfologinį adaptavimą dažniau aptinkame tose kalbose, kurių morfosintaksinę sistemą lemia žodžių galūnės, t. y. latvių ir lenkų kalbose. Kalva adaptavo visas galūnes pagal latvių kalbos sistemą: *-as* > *-s* (pvz., *Dikšas*, *Kasparas*, *Kubas* > *Diks*, *Kaspars*, *Kubs*); *-(i)ai* > *-i* (pvz., *Taukiai* > *Tauki*); *-ys* > *-is* (pvz., *Obrys* > *Obris*). Įdomus atvejis – Ławrynowicziaus vertimas. Jis *Krizienę* ir *Laurienę* vertė naudodamas priesagos *-ienė* lenkišką ekvivalentą *-owa*: *Kryzowa*, *Łaurowa*.

2.2. Adomo tipo vardai

Adomo tipo vardus verčia visi vertėjai, pvz., liet. *Dovydas* > vok., angl., isp. *David*, latv. *Dāvids*, lenk. *Dawid*, it. *Davide*; liet. *Karaliaučius* > vok., isp., it. *Königsberg*, latv. *Ka-raļauči*, lenk. *Królewiec*. Tačiau abu vertėjai į anglų kalbą išlaikė lietuvišką pavadinimą *Karaliaučius* (Rastenis rašė *Karaliaucius*). Akivaizdu, kad visi vertėjai šiuos tikrinius vardus vertė tuo pačiu būdu. Manytina, taip yra būtent todėl, kad tokie elementai jaučiami ne kaip būdingi tik šio teksto kultūrinei erdvei, bet kaip bendrų žinių dalis.

2.3. Jono tipo vardai

Jono tipo vardų vertimo strategijos skiriasi. Pusė vertėjų išlaikė originaliuosius vardus, kita pusė juos daugiau ar mažiau adaptavo (žr. 1 pav.). Čia adaptavimo sąvoka pavartota bendrąja prasme, ją galima apibendrinti taip: „kai vertėjas [...] OK tekste esančią sociokultūrinę erdvę pakeičia VK kultūrai būdinga realija“ (VSŽ 2014, 7). Tiksliau tariant, čia panaudotą adaptavimo strategiją galima apibūdinti kaip keitimą tradiciniais

atitikmenimis (angl. *substitution*, arba *cultural substitution*, plg. Pažūsis 2014, 144, 146). Tai yra dažna strategija, kai tikriniai vardai turi tradicinę atitikmenį VK.

<i>keitimas (+)</i> <i>išlaikymas (-)</i>	Ławrynowicz Caro
	Nesselmann Passarge
	Rêza
<i>išlaikymas (+)</i> <i>keitimas (-)</i>	Buddensieg Rastenis Tempest Kalva Cerri

1 pav. Vertėjų pasiskirstymas pagal Jono tipo vardų išlaikymą ir keitimą tradiciniais atitikmenimis

Vertėjai Buddensiegas, Rastenis, Tempestas, Kalva ir Cerri išlaikė originaliuosius vardus. Rêza pakeitė *Bendiksą* ir *Pauluką* vokiškais vardais *Bendix* ir *Paul*. Įdomu tai, kad Nesselmannas, nors buvo kritikavęs Rêzą, vardus germanizavo dar intensyviau – jis į savo vertimą įtraukė *Hans*, *Bendix*, *Grete*, *Kaspar*, *Katharina*, *Martin*, *Peter*, *Fritz*, *Jakob*, *Jürgen*, *Christian*, *Michael* ir *Stephan*. Passarge'as elgėsi panašiai kaip Nesselmannas, jis taip pat germanizavo tuos pačius vardus, išskyrus *Merčius*. Ławrynowicziaus vertime randame dar daugiau sulenktintų vardų: *Nastka*, *Beniek*, *Brygidka*, *Danuta*, *Jasiek*, *Goška*, *Elżbietka*, *Stefka*, *Jaś* (*Jan*), *Kacper*, *Kasia*, *Krystian*, *Marcin*, *Mikołaj*, *Pawelski*, *Piotr* ir t. t. Ispanų vertėja elgėsi panašiai: randame *Benedicto*, *Brida*, *Benito*, *Greta*, *Isabelita*, *Jacobo*, *Juan*, *Jorge*, *Miguel*, *Pablito*, *Pedro*, *Esteban* ir t. t.

2.4. Kalbantieji vardai

Kalbančiųjų vardų vertimo strategijos taip pat skiriasi. Dauguma vertėjų jų neišvertė. Nesselmannas ir Passarge'as išvertė tik vieną pravardę: *Daugkalba* tapo *Großmaul*. Įdomu pažymėti, kad Tempestas išlaikė visus originaliuosius vardus, bet vienoje vietoje (*Žiemos rūpesčiai*, 422) elgėsi kitaip: *Šlapjurgio* personažą vertė vertiniu *Tippletom* (plg. angl. *tippler* – girtuoklis) ir *Susukatę* vertė *Fib* (melas). Sunku pasakyti, kodėl vertėjas į anglų kalbą pakeitė strategiją būtent šioje vietoje, pačioje vertimo pabaigoje.

Lenkų ir ispanų vertėjai yra vieninteliai, kurie išvertė daugumą šio tipo vardų. Jų sprendimai yra įdomūs. Pavyzdžiui, *Pelėda* lenkiškai tapo *Sowa* (id.), *Susukatė* – *Kłamczucha* (melagė), veiksmo vieta *Vyžlaukis* tapo *Chodaki* (klumpės).

Ispanų vertime esama itin daug pravardžių. Siekdama perkelti pagrindinę pravardžių reikšmę, vertėja Caro kai kuriais atvejais pravardes perteikė vertiniais, pvz., *Pelèda* > *Lechuzo* (id.), išgalvotą vietovardį *Taukiai* > *el Lardo*; kitais atvejais paaiškino, pvz., *Slunkius* > *el Poltrón* (tinginys); dar kitais atvejais modifikavo, pvz., *Blėkius* > *Morcón* (čioriso tipo mėsa). Tokio tipo pakeitimą I. Ragaišienė vadina *leksine modifikacija*, „kuri iš esmės nekeičia aliuzijos funkcijos ir išlaiko panašų interpretacijos spektrą“ (Ragaišienė 2008, 49). Matyt, Caro atidžiai analizavo tokius asmenvardžius, pvz., *Vauškus* (iš *vauksėti*) vertė *Roncero* (plg. isp. *Ronco* – užkimęs), *Žnairiuks* > *el Bisojo* (žvairas) ir t. t. Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad vieną sykį ji nesilaikė originalios reikšmės versdama *Kurpiūną* (iš *kurpius*) *Próspero* (turtingas). Tačiau prasminga ir tokia interpretacija, nes Kurpiūnas gali reikšti „žmogus su kurpiaais, t. y. turtingas“ (plg. *Kal*, 286).

2.5. Vardų išgalvojimas ir (arba) kaitaliojimas

Paskutinė analizuojama vertimo strategija yra naujų tikrinių vardų vartojimas vietoje originaliųjų ir (arba) jų kaitaliojimas. Tai itin laisvas vertimas, kuriuo ypač pasižymėjo Rėza. Savo „Metų“ leidime Rėza pervardijo įvairius veikėjus. Pervardyti personažai – *Annorte*, *Ennyke*, *Else*, *Mylinne*, *Willus*, *Mylas*, *Luddas*, *Dainalis*, *Strunalis*, *Balsatis*, *Simmas*, *Alvinas*, *Laimys*, *Didgal* ir t. t. Be to, personažai dažnai yra sumaišyti: *Paikženčio* vietoje yra *Lauras*, *Jokūbo* vietoje – *Dozys*, o *Krizo* vietoje gali būti *Lauras*, *Milkas* arba *Bindus*. Tokius atvejus smulkiau išanalizavo D. Krištopaitienė (Krištopaitienė 2004, 256).

Tačiau Rėza nėra vienintelis: nenuoseklumų atsirado beveik visuose vertimuose; pvz., Caro tapatino *Enskį* ir *Ansą* vardu *Hansen*, Ławrynowiczius *Enskį* vienur vertė *Kuba*, kitur – *Jasiek*; Rastenis pakeitė *Selmykę Salomeja* ir supainiojo *Barbę* su *Berge*; Buddensiegas supainiojo Mikielės ir Mertyno šventes. Aš pats (*mea culpa!*) tapatinau *Katrynę* su *Katryna*.

3. VERTIMO STRATEGIJŲ PALYGINIMAS

Aptartas vertimo strategijas įdomu palyginti. 6 lentelėje nurodyti vertėjų sprendimai, jie išdėstyti pagal iki šiol aptartus kriterijus. Pliusai reiškia adaptavimo, minusai – išlaikymo tendencijas. Tiksliau, naudoti šie ženklai: ++ yra nuoseklus adaptavimas; + nenuoseklus adaptavimas; (+) retas adaptavimas; – išlaikymas.

6 lentelė. Vertėjų taikytos adaptavimo [++, +, (+)] ir išlaikymo [–] strategijos

	<i>Rėz</i>	<i>Nes</i>	<i>Pas</i>	<i>Bud</i>	<i>Ras</i>	<i>Tem</i>	<i>Kal</i>	<i>Ław</i>	<i>Car</i>	<i>Cer</i>
Grafinis, fonologinis, morfologinis adaptavimas	++	++	++	+	++	–	++	++	++	–
Adomo tipo vardai	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++
Jono tipo vardai	+	++	++	–	–	–	–	++	+	–
Kalbantieji vardai	–	(+)	(+)	–	–	(+)	–	+	+	–
Išgalvojimas	+	–	–	–	(+)	–	–	+	+	–
Kaitaliojimas	+	–	–	–	(+)	–	–	(+)	–	–

Rėza buvo vienas iš laisviausių vertėjų, gausiai vartojęs tokias strategijas kaip vardų išgalvojimas ir jų kaitaliojimas. Nesselmannas germanizavo Jono tipo vardus dažniau negu Rėza, bet apskritai traktavo originalo tekstą filologiškiau (toks ir buvo jo sumanymas). Passarge'as labai rėmėsi Nesselmanno leidimu ir pritarė jo tikrinių vardų vertimui. Buddensiegas išsiskyrė iš kitų vokiečių vertėjų ne tik chronologija, bet ir tuo, kad mažiausiai orientavosi į savo kultūrą: rašybą adaptavo tik iš dalies, negermanizavo nei Jono tipo, nei kalbančiųjų vardų, t. y. iš esmės taikė svetinimo strategiją.

Lyginant angliškų vertimus, pažymėtina, kad Rastenis vertė laisviau: adaptavo rašybą, vieną kartą išgalvojo naują vardą ir du vardus supainiojo. Tempestras labiau orientavosi į autoriaus pasaulį, nors dvi pravardes ir išvertė.

Įdomu palyginti vertimus į dvi geografinių bei genealoginių požiūriu artimiausias kalbas – latvių ir lenkų. Abu vertėjai adaptavo rašybą, bet jų strategijos labai skirtingos. Kalva saugojo veikėjų lietuviškumą išlaikydamas originaliuosius vardus; Ławrynowiczius, atvirkščiai, labiau polonocentriškas: išvertė visus Jono tipo ir daug kalbančiųjų vardų, kelis vardus išgalvojo ir vieną kartą net supainiojo dviejų veikėjų vardus. Iš atliktos analizės matyti, kad lenkų vertimui labiausiai būdingi pakeitimai ir adaptavimas.

Galiausiai labai skiriasi ir abu vertimai į romanų kalbas. Vertimas į ispanų kalbą laisvesnis ir ispanocentriškas, tai itin akivaizdu kalbančiųjų vardų vertime. Iš tikrųjų Carmen Caro vertimas kūrybiškas. Vertimas į italų kalbą, priešingai, yra labiausiai lituanocentriškas. Tai matyti ir 7 lentelėje.

Lentelėje parodytas vertimų išsidėstymas pagal adaptavimo ir išlaikymo tendencijas. (Taškai buvo skaičiuojami taip: ++ 2 taškai; + 1 taškas; (+) 0,5 taško; – 0 taškų.) Iš to matyti, kurie vertėjai tekstą vertino labiau filologiškai, o kurie – laisviau, kūrybiškiau. Akivaizdu, kad skalės adaptavimo gale yra Ławrynowicziaus vertimas į lenkų kalbą (8,5 taško), o išlaikymo gale – Cerri vertimas į italų kalbą (2 taškai).

7 lentelė. Vertėjų taikytos adaptavimo ir išlaikymo strategijos

	<i>Ław</i>	<i>Réz</i>	<i>Car</i>	<i>Nes</i>	<i>Pas</i>	<i>Ras</i>	<i>Kal</i>	<i>Bud</i>	<i>Tem</i>	<i>Cer</i>
Grafinis, fonologinis, morfologinis adaptavimas	++	++	++	++	++	++	++	+	–	–
Adomo tipo vardai	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++
Jono tipo vardai	++	+	+	++	+	–	–	–	–	–
Kalbantieji vardai	+	–	+	(+)	(+)	–	–	–	(+)	–
Išgalvojimas	+	+	+	–	–	(+)	–	–	–	–
Kaitaliojimas	(+)	+	–	–	–	(+)	–	–	–	–
	8,5	7	7	6,5	5,5	5	4	3	2,5	2

Kitaip tariant, versdami tikrinius vardus kai kurie vertėjai daugiausia dėmesio kreipė į OK (ir kultūrą), kiti rėmėsi VK. Žinomas dalykas, kad abi nuostatos turi privalumų ir trūkumų. Juos vertėjas (ir leidėjas) turi atidžiai apsvarstyti, kad sąžiningai pasirinktų savo vertimo metodiką. Tai dažnai priklauso nuo *modelinio skaitytojo* (angl. *Model Reader*, plg. Eco 1979). Adaptuojančiųjų vertėjų modelinis skaitytojas, ko gero, yra žmogus, kuris skaito dėl pomėgio ir malonumo, ypač estetinio ir meninio. Atvirkščiai, tie, kurie adaptavo mažiau, labiausiai orientuoti į svetimą sociokultūrinę erdvę ir įsivaizduoja skaitytoją, kuris patiria malonumą susidūręs su svetimu pasauliu ir mokydamasis naujų dalykų. Abiem atvejais neišvengiamai atsiranda informacijos nuostolių.

Šie nuostoliai kompensuojami įvairiais būdais (pvz., įvadu, paaiškinamosiomis išnašomis, leidėjo pratarne, vertėjo žodžiu ir pan., t. y. vadinamaisiais *paratekstais*). Įdomu pažymėti, kad tie, kurie labiau laikėsi adaptavimo strategijos, paratekstą vartojo mažiau. Pavyzdžiui, vertime į lenkų kalbą nėra išnašų, o ilgame įvadiniam straipsnyje tikriniai vardai neminimi; išnašose ispaniškame leidinyje paaiškinami tik du vietovardžiai – *Taukiai* ir *Vyžlaukis*. Paratekstą labiau naudojo pirmieji leidėjai Rėza, Nesselmannas, Passarge'as. Be jų, daug parateksto yra latviškame ir itališkame leidimuose. A. Sarkanis „Gadalaiki“ tikrinius vardus paaiškino skyriuje „personvārdi“ (*Kal*: 285–288), o Cerri „Le Stagioni“ paaiškinimus pateikė išnašose (*Cer*: 257–273).

IŠVADOS: NEIŠSPRĘSTOS TEORINĖS PROBLEMOS

Apibendrinant galima pasakyti, kad vienu ar kitu būdu visi vertėjai stengėsi perkelti ne tik denotatyvinę, bet ir konotatyvinę tikrinių vardų funkciją; tačiau skirtumų greičiausiai atsirado dėl neišspręstos teorinės problemos: koks turėtų būti tikrinių vardų

konotatyvinis turinys vertime? Literatūroje šis klausimas keliamas jau seniai. Diskusija išlieka, o aš tik norėčiau pridurti porą pastabų.

Žinome, kad vertėjas siekia adekvatumo. O kas yra adekvatumas? Gali būti *etimologinis* adekvatumas, *fonetinis* adekvatumas (pvz., onomatopeinei pravardei *Bleberis* svarbi fonetinė raiška), *morfologinis* adekvatumas (pvz., vertime galima siekti naudoti panašias darybos priemones) ir *semantinis* adekvatumas – dažniausiai nagrinėjamas atvejis. Tikrinių vardų semantiką sudaro denotacija ir konotacija. Konotacijos lauke esama skirtingų sluoksnių: eksplicitinė (t. y. aiškiai išreikšta) ir implicitinė (t. y. neišreikšta) informacija, semantinės asociacijos (pvz., toponimas *Taukiai* – perteklius) ir aksiologijos (t. y. vertybių problema, kuri gali būti susijusi su įvairiais kriterijais, pvz., lietuviško ir nelietuviško vardo, krikščioniško ir nekrikščioniško ir pan. priešprieša). Tokios aksiologinės opozicijos teoriškai galėtų atitikti priešpriešos „teigiamas“ ir „neigiamas“ vertybių sistemą. Beje, dar vienas sunkumas verčiant „Metų“ tikrinius vardus kyla dėl to, kad autorius juos sukūrė nesilaikydamas kokios nors vienos retorinės priemonės ar vienos griežtos aksiologijos. Pavyzdžiui, deminutyvai vartojami kalbant ir apie teigiamus, ir apie neigiamus personažus. „Viežlybieji“ turi tiek lietuviškus, tiek nelietuviškus vardus (pvz., *Priškus*). Tokių priešpriešų kaip kituose kompozicijos sluoksniuose (pvz., gėris / blogis) vartojant vardus nėra. Jeigu būtų, gal ir vertėjų darbai nebūtų tokie skirtingi.

Suprantama, žvelgiant į visus konotacijos aspektus, situacija labai sudėtinga. Vertėjui tiesiog neįmanoma versti, perteikti visą semantinį (ir ne tik semantinį) turinį. Taigi kokia išeitis? Mano nuomone, bendros išeities nėra. Vertėjas turi suvokti tikrinio vardo turinį kiekviename specifiniame kontekste ir apskritai vardyno funkciją bendroje kūrinio sandaroje. Tai didelė atsakomybė. Nustatęs pagrindinę vardų funkciją, vertėjas pasirenka, kaip ją veiksmingai perteikti savo kalba. Jis suteiks pirmenybę būtent tai funkcijai, nes jos praradimas būtų didelis informacijos nuostolis. Po to kartais pavyks perteikti ir kitus aspektus, kartais ne. Geram vertimui reikia ir sėkmės.

ŠALTINIAI

- Bud* – Kristijonas Donelaitis. *Die Jahreszeiten*. Vertė Hermann Buddensieg. München: Wilhelm Finck Verlag, 1966.
- Car* – Kristijonas Donelaitis. *Las estaciones del año*. Vertė Carmen Caro Dugo. Sevilla: Renacimiento, 2013.
- Cer* – Kristijonas Donelaitis. *Le Stagioni*. Vertė ir parengė Adriano Cerri. Novi Ligure: Joker Edizioni, 2014.
- Kal* – Kristijonas Donelaitis. *Gadalaiki*. Vertė Paulis Kalva. Rīga: Madris, 2006 [1-asis leidimas 1963].

- Ław* – Kristijonas Donelaitis. *Pory roku*. Vertė Zygmunt Ławrynowicz. Olsztyn-Białystok: Pojezierze, 1982.
- Nes* – Christian Donalitus *Littauische Dichtungen nach den Königsberger Handschriften mit metrischer Uebersetzung*, kritischen Anmerkungen und genauem Glossar herausgegeben von G.H.F. Nesselmann, Königsberg: Verlag von Hübner und Matz, 1869.
- Pas* – Christian Donalitus' *Littauische Dichtungen*. Übersetzt und erläutert von L. Passarge. Halle a. S., Verlag der Buchhandlung des Waisenhauses, 1894.
- Ras* – Kristijonas Donelaitis. *The Seasons*. Vertė Nadas Rastenis. Los Angeles, Cal.: Lithuanian Days Publishers, 1967.
- Rėz* – *Das Jahr in vier Gesängen, ein ländliches Epos aus dem Litthauischen des Christian Donaleitis, genannt Donalitus*, in gleichem Versmaass ins Deutsche Übertragen von D.L.J. Rhesa, Prof. d. Theol., Königsberg: Gedruckt in der Königl. Hartungschen Hofbuchdruckerei, 1818.
- Tem* – Kristijonas Donelaitis. *The Seasons*. Vertė Peter Tempest. Vilnius: Vaga, 1985.

LITERATŪRA

- Ambrasas V. 2008. *Svetimų tikrinių vardų rašymas*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Blažienė G. 2014. Kristijonas Donelaitis ir tikriniai vardai. Pranešimas skaitytas konferencijoje *Kristijono Donelaičio reikšmės*, Vilnius, 2014 m. gruodžio 9–10 d.
- Eckert R. 1985. Zu den litauischen Namen in den Werken des K. Donelaitis und ihrer Wiedergabe in den deutschen Übersetzungen. *Linguistische Studien des ZISW/A (Beiträge zur Onomastik I)*, 129 (1), Berlin: Akademie der Wissenschaften der DDR, 85–94.
- Eckert R. 1993. Asmenvardžiai K. Donelaičio „Metuose“. Gineitis L., Samulionis A. (Red.). *Darbai apie Kristijoną Donelaitį*. Vilnius: Vaga, 109–112.
- Eco U. 1979. *The Role of the Reader. Explorations in the Semiotics of Texts*. Bloomington: Indiana University Press.
- Gramaitė G., Balickienė, V. 2010. Kristijono Donelaičio poemose „Metai“ pavartoti asmenvardžiai. <donelaitis.info/index.php?p=si&sid=149&chid=138&tid=32&blokas=> [žiūrėta 2015-05-17]
- Hinze F. 1989. Jakobo Grimo susidomėjimas K. Donelaičio *Metais*. *Pergalė* 1, 112–117.
- Kabelka J. 1964. *Kristijono Donelaičio raštų leksika*. Vilnius: Mintis.
- Krištopaitienė D. 2004. Kristijono Donelaičio raštų leksika ir jos redagavimas. *Senoji Lietuvos literatūra* 18, 252–264.
- Pažūsis L. 2014. *Kalba ir vertimas*. Vilnius: Vilniaus universitetas.
- Ragaišienė I. 2008. Intertekstualumo ir kultūrinės informacijos perteikimo problemos Helenos Fielding Bridžitos Džouns dienoraščio vertime į lietuvių kalbą. *Kalbų studijos*, 13, 44–50. Prieiga internete: http://www.kalbos.lt/zurnalai/13_numeris/07.pdf [žiūrėta 2015-12-20].
- Schiller C. 2014. Kristijonas Donelaitis ir jo amžininkai: Tolminkiemio bažnyčios metrikų knygos kaip autobiografinio pasakojimo šaltinis. Pranešimas skaitytas konferencijoje *Kristijono Donelaičio epochos knygos kultūra daugiatautėje Prūsijos visuomenėje*, Vilnius, 2014 m. rugsėjo 25–26 d.
- VSŽ 2014. Pažūsis L., Maskaliūnienė N., Darbutaitė R., Klioštoraitytė R., Mankauskienė D., Miškinienė I., Paura M. *Vertimo studijų žodynas*. Vilnius: Vilniaus universitetas.

PROPER NAMES IN *THE SEASONS* BY KRISTIJONAS DONELAITIS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF TRANSLATION STRATEGIES

ADRIANO CERRI

S u m m a r y

The inventory of proper names in Kristijonas Donelaitis' poem *Metai* (*The Seasons*) is particularly rich and uneven. This peculiarity was observed from the first editions of the poem, although the topic remains largely unexplored, especially when one takes into account its translations into other languages.

In the article 10 different translations are examined. The first part of the article is devoted to a discussion of the general features of the poem's proper names. A classification is also proposed which could help in understanding the different solutions adopted by translators. It is possible to distinguish four classes: names indicating well-known entities which belong to the common cultural background of the author and the reader; popular names for which an equivalent exists in the translation language; uncommon names without equivalents; surnames.

In sections 2 and 3 an analysis of the translation strategies adopted by different translators is discussed, paying particular attention to the processes of adaptation, cultural substitution, loan translation, invention of new names and names exchange. The different approaches and methodologies are illustrated and compared. Such a comparison allows for classification of the examined translations from the more adaptive to the more preservative.

In general, all the translators tried to convey both the connotative and denotative content of proper names. Still, differences arise because of an unresolved question: what is the denotative content of proper names in translation? Instead of a general answer, I suggest considering each individual example and giving priority to the main function according to the author's intentions.

PRIEDAS. „Metų“ vertimų vardynas

Šioje lentelėje pateikiami visi analizuojamuose vertimuose sutinkami „Metų“ tikriniai vardai.

	<i>Vok.Reg</i>	<i>Vok.Nes</i>	<i>Vok.Pas</i>	<i>Vok.Bud</i>	<i>Angl.Ras</i>	<i>Angl.Tem</i>	<i>Latv.Kal</i>	<i>Len.Law</i>	<i>Isp.Car</i>	<i>It.Cer</i>
Adomas	Adam	Adam	Adam	Adam	Adam	Adam	Adam	Adam	Adán	Adamo
Albas	Albas	Albas	Albas	Albas	Albas	Albas	Albs	Albin	Albas	Albas
Ansas	Ø (iškirp.)	Hans	Hans	Ansas	Hans	Ansas	Ansís	Ø	Hansen	Ansas
Astė	Afte	Afte	Aste	Aste	Aste	Astė	Asta	Nastka	Aste	Astė
Barbė	Elfe	Barbe	Barbe	Barbe	Barbe	Barbė	Barbe	Barbara	Barbe	Barbė
Bendikšas	Bendix	Bendix	Bendix	Bendikšas	Bendikšas	Bendikšas	Bendikss	Beniek	Benedicto	Bendikšas
Bergė	Berge	Berge	Berge	Berge	Berge	Bergė	Berge	Brygidka	Brida	Bergė
Bleberis	Blebberis	Blebberis	Blebberis(*)	Blebers	Blebers	Bleberis	Blebers	Bleber	Bláber	Bleberis(*)
Blėkius	Willus	Blekius	Blekius	Blekius	Blekius	Blėkius	Blėkius	Blekiš	Morcón	Blekius(*)
Bužas	Bučas	Bučas	Buschas	Bužas	Buzas	Bužas	Bužs	Bužas	Buzas	Bužas
Dakė	Dake	Dake	Dake	Dake	Dake	Dakė	Dake	Danura	Daque	Dakė
Daugkalba	Kalbomil	Grolzmaul	Grolsmaul(*)	Daugkalba	Daugkalba	Daugkalba	Daugkalba	Plaskajlo	Lenguaraz	Daugkalba(*)
Diksas	Didwil	Diklas	Diksas	Diksas	Diksas	Diksas	Dikss	Diksas	Benito	Diksas
Dočys	Dozys / Alwin	Dotichys	Dotschys	Dočys	Docys	Dočys	Dočís	Doczys	Dochís	Dočys
(Dočiukas)	Dozys	Dotichys	Dotschys	Dočys	Docys	Dočys	Dočšs	Ø	Dochís	Dočiukas
Dovydas	der heilige Sānger	David	der heilige Sānger	David	David	St. David	Dāvids	Święty Dawid	El Rey David	Davide
Durakas	Durras	Durrak	Durrak	Durakas	Durakas	Durakas	Duraks	Durak	Patño	Durakas(*)
Enskys	Enfys	Enfkys	Enskys	Enskys	Enskys	Enskys	Enskis	Jasiek / Kuba	Hansen	Enskys
Gryta	Elfe	Grete	Grete	Gryta	Gryta	Gryta	Gřita	Goška	Greta	Gryta

	Vok. Rēz	Vok. Nes	Vok. Pus	Vok. Bud	Angl. Ras	Angl. Tem	Latv. Kal	Len. Law	Isp. Car	It. Cer
Ieva	Eva	Ewa	Eva	Eva	Eve	Eve	Ieva	Ewa	Eva	Eva
(Ievutē)	Eva	Ewa	Eva	Evchen	Eve	Eve	Ieva	Ewa	Eva	Eva
Ilzbutē	Ilfbute	Ilfbute	Ilfbute	Ilzbutē	Ilzbutē	Ilzbutē	Ilzbutē	Elzbiētkā	Isabelita	Ilzbutē
Jekē	Jeke	Jeke	Jette / Jeke	Jeke	Jeke	Jekē	Jeke	Jewka / Jeka / Stefka	Jeque	Jekē
Jokūbas	Dogys	Jakob	Jakob	Jokub	Kubas	Jokūbas	Jokūbs	Jasiek	Jacobo	Jokūbas
Jokūbinēs	Jacobi Zeit	Jakobzeit	Jakobi Zeit	Jakobi	Saint Jacob	St. James' Day	Jēkaba diena	św. Jakub	Santiago	San Giacomo ^(*)
Jonas	Janis	Johann	Jonas / Johann	Jonas	Jonas	Jonas	Jons	Jaś / Jan	Juan	Jonas
Joninēs	Johannis Feftag	Felt Johannis	(Fest des) heil'gen Johannes	Fest Johannes	Saint John's holiday	Midsummer Eve	Jāni	święto-janiēskie	San Juan	San Giovanni ^(*)
Jurgis	Jurgutt ^(*)	Jürgen	Jurgutt	Jurgis	Jurgut	Jurgis	Jurgis	Ø	Jorge	Jurgis
(Jurgutis)	Jurgutt	Jurgut	Jurgutt	Jurgis	Jurgut	Jurgis	Jurgis	Jurgut	Jorge	Jurgut
Kairiukas	Kairys	Kairuks	Kairuks ^(*)	Kairiuks	Kairiuks	Kairiukas	Kairiuks	Kairiuks	Zordillo	Kairiukas
Karaliaučius	Königsberg	Königsberg	Königsberg ^(*)	Königsberg	Karaliaucius	Karaliaucius	Karaliaučiai	Królewiec	Königsberg	Königsberg
Kasparas	Didgal	Kaspar	Kaspar	Kasparas	Kasparas	Kasparas	Kaspars	Kacper	Gaspar	Kasparas
Katryna	Ennyke	Katharina	Kathrine	Katryna	Katre	Katryna	Katrina	Kasia	Carina	Katryna
Katrynē	Annorte	Katryne	Kathrine	Katryn	Katryne	Katrynē	Katrina	Kasia	Carine	Katryna
Klišis	Mylas	Klitchis	Klischis ^(*)	Klišis	Klisis	Klišis	Klišis	Kliszys	Patizambo	Klišis
Koinas	Kain	Kain	Kain	Kain	Cain	Cain	Kains	Kain	Cain	Caino
Kristus	Ø (iškirp.)	Chriftus	Christus	Christus	Christ	Christ	Kristus	Chrystus	Cristo	Cristo
Krizas	Lauras / Bindus	Chriftian	Christian	Krizas	Krizas	Krizas	Krizas	Kryzas / Krystian	Crisas	Krizas ^(*)

	<i>Vok. Rėz</i>	<i>Vok. Nes</i>	<i>Vok. Pas</i>	<i>Vok. Bud</i>	<i>Angl. Ras</i>	<i>Angl. Tem</i>	<i>Latv. Kal</i>	<i>Len. Lauw</i>	<i>Isp. Car</i>	<i>It. Cer</i>
Krizienė	Ø (iškirp.)	Christian's freundliche Gattin	Christian's freundliche Wirtin	Kriziene	Kriziene	Krizas' wife	Kriziene	Kryzowa	La mujer de Crisas	Ø (la pa- drona di casa)
Kubas	Kubbas / Strumalis	Kubbas	Kubbas	Kubas	Kubas	Kubas	Kubs	Kuba	Cobo	Kubas
Kurpiūnas	Laimys	Kurpiun	Kurpiun ^(*)	Kurpiunas	Kurpiuns	Kurpiūnas	Kurpiūns	Kurpiunas	Próspero	Kurpiūnas
Lauras	Lauras / Luddas / Mylas	Lauras	Lauras	Lauras	Lauras	Lauras	Laurš	Łauras	Lauro	Lauras
Laurienė	Laurene / Mylinne	Laurene	Laurene	Lauriene	Lauriene	The wife of Lauras	Laura sieva	Łaurowa/ Maryna	La esposa de Lauro	Laurienė / la moglie di Lauras
Lietuva	Lithauen	Litauen	Littauerland	Litauen	Lithuania	Lithuania	Lietuva	Litwa	Lituania	Lituania
Magužė	Mylinne	Magučhe	Magusche ^(*)	Magužė	Maguze	Magužė	Magužė	Madzia	Magda	Magužė
Merčiukas	Enlys	Mertl- chukkas	Mertschuks	Merčiukas	Merciukas	Merčiukas	Merčuks	Marcin	Tinico	Merčiukas
Merčius	Willus / Mylas	Martin	Mertschus	Merčius	Mercius	Merčius	Merčius	Marcin	Martín	Merčius
Mertyno (diena)	Martini	Martinszeit	Martinus	Martin	Saint Mar- tin's fest	Martinmas / St. Mar- tin's day	Martiņa diena	Św. Marcin	San Martín	San Mar- tino
Mikas	Milkas	Mickas	Mikas	Mikas	Mikas	Ø	Miks	Mikolaj	Ø	Mikas
Mikelės (diena)	Michaelis (heiliger Festtag)	Michael	Michael	Martini	Michaelmas	Michaelmas	Mikēla diena	Św. Michał	San Miguel	San Michele
Mykolas	Alwinas / Almys	Michael	Michel / Michael	Mykolas / Mykols	Mykolas	Mykolas	Mikols	Mikola	Miguel	Mykolas
Milkus	Milkas	Milkus	Milkus	Milkus	Milkus	Milkus	Milkus	Mitkus	Milcus	Milkus
Obrys	Ø (iškirp.)	Obrys	Obrys	Obrys	Obrys	Ø (my hi- red man)	Obris	Bartek	Ø	Obrys

	Vok. Rēz	Vok. Nes	Vok. Pas	Vok. Bud	Angl. Ras	Angl. Tem	Latw. Kal	Len. Law	Isp. Car	It. Cer
Paikius	Paikalis	Paikius	Paikius ^(*)	Paikius	Paikius	Paikius / Paukius	Paikūs	Pajkis	Pardillo	Paikius ^(*)
Paikžentis	Bernullis	Paikī- chentis	Paikschen- tis ^(*)	Paikžentis	Paikzentis	Paikžentis	Paikžentis	Pajkžientis	Pánflo	Paikžentis ^(*)
Pakulienē	Pakulene	Pakulene	Pakulene	Pakulene	Pakulene	The wife of Pakulis	Pakula sieva	Pakulina	La esposa de Paculís	Pakulienē / la moglie di Pakulys
Pakulūnas	Pakalunas	Pakulunas	Pakalunas	Pakulunas	Pakuluns	Pakulūnas	Pakulūns	Pakuła	Ø (el capa- taz)	Pakulūnas
Paulukas	Paul	Pauluks	Pauluks	Pauluks	Pauluks	Paulukas	Pauluks	Pawelski	Pablito	Paulukas
Pelēda	Peleda	Peleda	Peleda	Peleda	Peleda	Pelēda	Pelēda	Sowa	Lechuzo	Peleda ^(*)
Petras	Milkas	Peter	Peter	Petras	Petras	Petras	Petrs	Piotr	Pedro	Petras
Pimē	Pimme / Elle	Pimme	Pimme	Pimme	Pime	Pimē	Pime	Pime / Pimka	Femi	Pimē
Plaučiūnas	Plautis	Plaut/chun	Plautschu- nas ^(*)	Plaučiūnas / Plaučiūns	Plauciunas	Plaučiūnas	Plaučuns	Plaucziunas	Plauchunas	Plaučiūnas
Plyckius	Dainails	Plyžkus	Plyckus	Plyckius	Plyckius	Plyckius	Plickus	Plyczkus	Pliscus	Plyckius
Pričkus	Selmas	Fritz	Fritz	Pričkus	Prickus	Pričkus	Pričkus	Pričkus	Frico	Pričkus
Prūsai	Prūfūle	Preußen	Preußen	Preußen	Prussian (days)	Prussian (days)	Prūszone	Prusy	Prusia	Prussie
Pukys	Enfys	Pukys	Pukys	Pukys	Pukys	Pukys	Pukis	Pukis	Puquis	Pukys
Selmas	Selmas / Dewomil	Selmas	Selmas	Selmas	Selmas	Selmas	Selms	Anzelm	Salmas	Selmas ^(*)
Selmykē	Selmyke	Selmyke	Selmyke	Selmyke	Salomeja	Selmykē	Selmīke	Maryška	Salmita	Selmykē
Slunkius	Slunkis	Slunkius	Slunkius	Slunkius	Slunkius	Slunkius	Slunķus	Slunkius	El Poltrón	Slunkius ^(*)
Stepas	Simmas / Stepas	Stephan	Stephan	Stepas	Stepas	Stepas	Steps	Stefek	Esteban	Stepas
Susukatē	Sufukate	Sufukate	Susukate ^(*)	Susukate	Susukate	Fib	Susukate	Klamczucha	Patrañera	Susukatē ^(*)

	<i>Vok. Rėz</i>	<i>Vok. Nes</i>	<i>Vok. Pas</i>	<i>Vok. Bud</i>	<i>Angl. Ras</i>	<i>Angl. Tem</i>	<i>Latv. Kal</i>	<i>Len. Law</i>	<i>Isp. Car</i>	<i>It. Cer</i>
Šlapjurgis	Myłatis / Zecher / Annuffis	Schlapjurgis	Schlapjurgis ^(*)	Šlapjurgis	Slapjurgis	Tippletom / Šlapjurgis	Šlapjurgis	Ochlajtus / Szlapjurgis	El Chispo / el Achispado	Šlapjurgis ^(*)
Taukiai	Talken	Tauken	Tauken ^(*)	Taukius	Taukiai	Taukiai	Tauki	Taukiai	El Lardo ^(*)	Taukiai ^(*)
Tušė	Myke	Tufche	Tusche	Tušė	Tuse	Tušė	Tušė	Tuška	Dorita	Tušė
Vauškus	Simmas / Durras	Waufchkus	Wauschkus ^(*)	Vauškus	Vauskus	Vauškus	Vauškus	Wincuk	Roncero	Vauškus
Vyzlaukis	Ø (Bezirk ^(*))	Wyichlauker Begirk	den Wyschlauker ^(*) Kreis	Vyzlaukis	Vyzlaukis	Vyzlaukis	Vyzlauki	Chodaki	Alborga ^(*)	Vyzlaukis ^(*)
Žnairiuks	Balfatis	Schnairuks	Schnairuks ^(*)	Žnairiuks	Znairiuks	Žnairiukas	Žnairiuks	Žajrys	El Bisajo	Žnairiuks

SANTRUMPOS:

Ø – vardas neišverstas

iškirp. – iškirpta vieta (Rėzos leidime)

(*) – vertėjas pridėjo pastabą